

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 806/2014, lai izveidotu Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu”

(COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD))

(2016/C 177/04)

Ziņotājs: Daniel MAREELS

Eiropas Parlaments 2016. gada 18. janvārī un Padome 2016. gada 20. janvārī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 806/2014, lai izveidotu Eiropas noguldījumu garantiju sistēmu”

(COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD)).

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2016. gada 3. martā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 515. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 16. un 17. martā (2016. gada 17. marta sēdē), ar 197 balsīm par, 2 balsīm pret un 8 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. **Kopā un vienlaikus** ar priekšlikumu par Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu (ENAS) Komisija publicēja arī paziņojumu **“Ceļā uz banku savienības izveides pabeigšanu”** ⁽¹⁾. Tas liecina, ka abi dokumenti ir jāskata vienkopus un ka jaunu riska dalīšanas pasākumu ieviešana (ENAS priekšlikums) ir jāpapildina ar riska samazināšanas papildu pasākumiem Banku savienības ietvaros (skatīt paziņojumu). No tā ir konstatējams, ka abi šie dokumenti ir divi viena veseluma elementi, un līdz ar to komiteja uzskata par nepieciešamu paust viedokli arī par paziņojumu. EESK atzinīgi vērtē gan tiesību akta priekšlikumu, gan paziņojumu.

1.2. Tā kā ENAS un **riska mazināšanas jomā** izsludinātajiem pasākumiem ir kopīgi vairāki svarīgi pamatmērķi, kas ir saistīti ar Banku savienības stiprināšanu un izveides pabeigšanu, komiteja **rezumējot un principā** uzskata, ka abi minētie pasākumu veidi būtu **jāisteno vienā veidā, izmantojot ekvivalentus instrumentus un metodes**. Šīs metodes, ar kuru palīdzību ir jānodrošina identiskas garantijas attiecīgo mērķu sasniegšanai, ir īpaši piemērotas tāpēc, ka abi šo pasākumu veidi ir komplementāri un nepieciešami, lai panāktu līdzsvarotu un visiem pieņemamu risinājumu, kas turklāt būtu arī pārlicinošs. Tāpēc ar mērķi nodrošināt reālu progresu komiteja uzskata, ka ir īpaši **svaŗīgi rūpēties**, lai ENAS un šie riska mazināšanas pasākumi tiktu **izskatīti un īstenoti nekavējoties, vienlaicīgi un efektīvi** saskaņā ar skaidru un konkrētu grafiku. Vienlīdz svarīga ir virzībai piemērotu apstākļu radīšana, **lai turpinātu Ekonomiskās un monetārās savienības (EMS) veidošanu**, kurā **Banku savienība** ir nozīmīgs elements.

1.3. Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmai ir ļoti liela nozīme Banku savienībā – tā ir tās trešais pīlārs. Komiteja jau iepriekš ir nešaubīgi paudusi savu atbalstu Banku savienības izveides pabeigšanai un Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmai, uzsverot, ka šajā jomā ir nepieciešama strauja rīcība, lai stiprinātu ekonomisko un finansiālo stabilitāti Eiropas Savienībā.

⁽¹⁾ COM(2015) 587 final.

1.4. Stabili, droši un labi aizsargāti noguldījumi ir visu – īpaši uzkrājēju un noguldītāju – interesēs. Komiteja joprojām ir pārliecināta, ka ir svarīgi saglabāt viņu uzticēšanos un sniegt labāko iespējamo aizsardzību. Tāpēc ir jāstiprina uzkrājēju un noguldītāju uzticēšanās bankām un jādod viņiem iespēja izmantot priekšrocības, ko rada finanšu integrācija un vienlīdzīga konkurence banku vidū. Turklāt stabili noguldījumi ir nepieciešami ekonomikas, kā arī mājsaimniecību un uzņēmumu – īpaši MVU – finansēšanai.

1.5. EESK uzskata, ka ar ENAS palīdzību ir jārod iespēja turpināt Banku savienības stiprināšanu, kāpināt tās noturību pret iespējamām finanšu krīzēm un uzlabot finanšu stabilitāti. Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēma labvēlīgi ietekmēs konkrētu dalībvalstu un banku situāciju, jo ar tās palīdzību ir iespējams labāk pārvarēt vietējos satricinājumus. Tas var novērst vēlmi spekulēt pret atsevišķām valstīm vai bankām un tādējādi mazināt risku, ko rada līdzekļu masveida aizplūšana no bankām. Vienlaikus tas turpinās vājināt saikni starp bankām un to valstu valdībām.

1.6. Bankām ļoti svarīgi ir pasākumi, ar kuriem iecerēts mazināt risku Banku savienībā. Tie palīdz stiprināt Banku savienību, nodrošinot vienlīdzīgu konkurences apstākļus starp bankām un vājinot banku saikni ar to valstu valdībām. Tādējādi tiek uzlabota sistēmas noturība un stabilitāte. Lai būtu iespējams akceptēt riska dalīšanas mehānismus, ir reāli jāievieš vienlīdzīgi apstākļi no regulējuma un uzraudzības viedokļa, kas savukārt veicinās nepieciešamo savstarpējo uzticēšanos starp visām Banku savienības projekta pusēm.

1.7. Lai būtu iespējams īstenot šos pasākumus, visām dalībvalstīm ir pilnībā jāievieš esošais Banku savienības tiesiskais regulējums (Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīva un Direktīva par noguldījumu garantiju sistēmām). Pozitīvi vērtējams fakts, ka to dalībvalstu skaits, kurām atlicis vēl daudz darāmā, ir būtiski samazinājies kopš priekšlikumu par ENAS un paziņojuma publicēšanas. Komisija šobrīd strādā ar pārējām valstīm.

1.8. Ir vēl vairāk jācenšas mazināt riskus banku nozarē un Banku savienībā nodrošināt maksimālu saskaņotību tajās jomās, kurās pasākumi jau ir veikti. Šajā nolūkā ir nepieciešams vispirms ieviest labi kapitalizētas, stabilas un efektīvas valstu noguldījumu apdrošināšanas sistēmas. Turpinot šā Banku savienības pilāra īstenošanu, pēc iespējas ir jācenšas novērst dažādos iespējamajos bezrūpīgas rīcības riskus gan attiecībā uz bankām, gan valdībām un noguldītājiem. Bezrūpīgas rīcības riski principā var būtiski apdraudēt pašu Banku savienības darbības efektivitāti un drošību. Šeit nav lieks nosacījums, saskaņā ar kuru dalībvalsts ENAS var izmantot tikai tad, ja ir izpildīti visi priekšnosacījumi.

1.9. Komiteja uzskata, ka Komisijai būtu jāveic padziļināts un visaptverošs ietekmes novērtējums, kuru, iespējams, varētu balstīt uz līdzīgiem iepriekš saistībā ar direktīvām par noguldījumu garantiju sistēmu īstenošanu pētījumiem, ņemot vērā, cik šis jautājums ir svarīgs no Banku savienības, EMS pabeigšanas un uzkrājēju un noguldītāju uzticēšanās viedokļa. Turklāt rezultāti būs jāpublicē arī ar mērķi vēl vairāk stiprināt šā priekšlikuma leģitimitāti.

1.10. Turklāt valstu vidū joprojām pastāv ievērojamas atšķirības un vairākās jomās ir daudz sarežģījumu, kā cita starpā liecina arī vairāki neseni starptautiskie ziņojumi. Šīs atšķirības ir jānovērš, un problēmas jārisina. Kā vienu no tām var minēt ieņēmumus nenesošu kredītu ievērojamo apmēru banku nozarē un tā nevienlīdzīgo sadalījumu starp bankām un eurozonas dalībvalstīm.

1.11. Komiteja uzskata, ka tālākas risku samazināšanas ietvaros ir jāvēlī pietiekama uzmanība tās ietekmei uz kredītu piešķiršanu. Jāņem vērā, ka kredītu piešķiršanai maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), maziem un vidējiem ražotājiem (MVR), jaunuzņēmumiem un citiem jauniem uzņēmumiem arī turpmāk jāpaliek vienai no galvenajām ES un tās dalībvalstu prioritātēm.

1.12. Turklāt komiteja uzskata, ka vienlīdz svarīgi ir arī panākt progresu Ekonomiskās un monetārās savienības izveidē, kura cita starpā balstīta uz monetārā un finanšu pilāra, kas ietver īstas, ES vadītas Banku savienības izveidi. Komiteja jau iepriekš ir norādījusi, ka EMS joprojām ir trausla un saskaras ar smagām problēmām, tāpēc ir jāturpina tās stiprināšana, attīstot visus pilārus.

1.13. EESK uzskata, ka šajā jomā ir absolūti nepieciešams izveidot progresam labvēlīgus un piemērotus apstākļus. Komiteja uzskata, ka galvenais jautājums ir uzticēšanās un tās stiprināšana starp dalībvalstīm. Lai nodrošinātu uzticēšanos dalībvalstu vidū, ir arī nepieciešami vienlīdzīgas konkurences apstākļi un koordinēta pieeja, kas vērsta uz konvergenci.

1.14. Konverģence krīzes laikā vājinājās, un tagad īstermiņā ir jāatjauno tās progress dalībvalstīs un starp dalībvalstīm. Vienlaikus ir jāatbalsta ekonomikas atveseļošanās, jāveicina makroekonomikas līdzsvara trūkuma novēršana un jāuzlabo pielāgošanās spēja.

1.15. Komiteja vēlētos, lai jaunā noguldījumu apdrošināšanas sistēma neietekmē banku nozares izmaksas, bet vienlaikus tā uzskata, ka ir vēlams, lai ieguldījumu aprēķināšanas metode, kas pamatota uz risku, tiktu precizēta tieši priekšlikumā par ENAS, nevis deleģētajos aktos. Jautājums skar īpaši svarīgu plānotā regulējuma elementu, kas principā būtu jādefinē visaugstākajā līmenī.

2. Konteksts

2.1. Jau Banku savienības radīšanas laikā tika nolemts, ka tās pilāri tiks ieviesti pakāpeniski.

2.2. Vienotā uzraudzības mehānisma izveide, kura ietvaros Eiropas Centrālā banka (ECB) uzrauga⁽²⁾ bankas⁽³⁾ eurozonā, kā arī vienotā noregulējuma mehānisma ieviešana, sākot ar 2016. gada 1. janvāri, ir divi pirmie posmi.

2.3. Pašlaik tiek ierosināta **Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēma**⁽⁴⁾, kas ir trešais Banku savienības pilārs. Tās pamatā ir Direktīva par noguldījumu garantiju sistēmu⁽⁵⁾, ar kuru tika izveidotas valstu noguldījumu garantiju sistēmas un noteikta institucionālo aizsardzības sistēmu atzīšana par noguldījumu garantiju sistēmām. Arī piecu priekšsēdētāju ziņojumā "Eiropas Ekonomiskās monetārās savienības izveides pabeigšana"⁽⁶⁾ ir ierosināta šādas sistēmas ieviešana ilgtermiņā.

2.4. Plānots, ka jaunais priekšlikums⁽⁷⁾ tiks īstenots pakāpeniski⁽⁸⁾.

2.4.1. Pirmais posms ietver *pār*apdrošināšanas pieeju, kas ilgs trīs gadus – līdz 2020. gadam. Šajā posmā valstu noguldījumu garantiju sistēmai ENAS līdzekļi būs pieejami tikai tad, kad tā būs izsmēlusi visus savus resursus, un ar nosacījumu, ka attiecīgā dalībvalsts ir izpildījusi Direktīvas par noguldījumu garantiju sistēmām noteikumus. Mērķis ir vājināt saikni starp bankām un to valstu valdībām.

2.4.2. Pēc tam ENAS pakāpeniski kļūs par kopīgu sistēmu ("kopapdrošināšana"). Šajā posmā nebūs nepieciešams, lai valsts noguldījumu garantiju sistēma būtu izsmēlusi savus resursus pirms ENAS līdzekļu izmantošanas, ja rastos tāda vajadzība. ENAS ieguldījums sākotnēji būs noteikts salīdzinoši zemā līmenī (20 %), taču pēc četriem gadiem tas sasniegs 80 %. Tas paaugstina līmeni riska dalīšanai starp valstu sistēmām.

2.4.3. Trešajā posmā ENAS segtā riska daļa pakāpeniski tiks palielināta līdz 100 %. Tādējādi, sākot no 2024. gada, valstu noguldījumu garantiju sistēmas pilnībā tiks aizstātas ar jauno sistēmu, kas kļūst par vienīgo atbildīgo par kompensāciju izmaksu noguldītājiem.

2.5. Šajā kontekstā priekšlikumā ierosināta Eiropas noguldījumu apdrošināšanas fonda tūlītēja izveide. To finansēs no banku iemaksām, kas tiks noteiktas atkarībā no to riska. Šai sistēmai nevajadzētu nelabvēlīgi ietekmēt banku nozares izmaksas, jo Eiropas iemaksas tiek atņemtas no to iemaksām valstu noguldījumu garantiju sistēmās.

2.6. Sistēma ietver stingras garantijas: tiek apdrošinātas tikai tās valstu noguldījumu garantiju sistēmas, kuras atbilst ES noteikumiem un ir veidotas saskaņā ar tiem.

⁽²⁾ Kopš 2014. gada novembra.

⁽³⁾ Lielās bankas (aptuveni 130) tieši uzraudzīs Eiropas Centrālā banka, savukārt citu banku (vairāk nekā 6 000) uzraudzību primāri nodrošinās valstu regulatori.

⁽⁴⁾ Pazīstama arī kā *EDIS* (*European Deposit Insurance Scheme*).

⁽⁵⁾ Šajā direktīvā noteikta aizsardzība ES noguldītāju veiktajiem noguldījumiem EUR 100 000 apmērā.

⁽⁶⁾ Skatīt "Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšana" (*Jean-Claude Juncker* ziņojums, kas sagatavots ciešā sadarbībā ar *Donald Tusk*, *Jeroen Dijsselbloem*, *Mario Draghi* un *Martin Schulz*), īpaši 11. lpp.

⁽⁷⁾ Skatīt "Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 806/2014, lai izveidotu Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu", COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD), publicēts 2015. gada 24. novembrī.

⁽⁸⁾ ENAS uzbūvē tiks ievērots Banku savienības struktūras veids – vienots noteikumu kopums, ko veido pašreizējā Direktīva par noguldījumu garantiju sistēmu, kas piemērojama 28 dalībvalstīs un kuru papildina ENAS, kas ir saistoša visām eurozonas valstīm un ir atvērta citām dalībvalstīm, kuras vēlas pievienoties Banku savienībai.

2.7. Vienlaikus ar jaunās sistēmas ieviešanu Komisija paziņojumā “Ceļā uz banku savienības izveides pabeigšanu” paziņoja par pasākumu kopumu nolūkā mazināt risku Banku savienībā⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾.

3. Vispārīgas piezīmes un komentāri

3.1. Komisijas paziņojums⁽¹¹⁾ par riska mazināšanu Banku savienībā ir publicēts vienlaikus ar priekšlikumiem par ENAS. Komisijas skatījumā abas publikācijas būtu jāskata vienkopus. Plašākas riska dalīšanas ieviešana (skatīt priekšlikumu par ENAS) ir jāpapildina ar citiem riska mazināšanas pasākumiem. Tāpēc komiteja uzskata, ka abi dokumenti atspoguļo divus viena kopuma elementus. Ņemot vērā šos secinājumus, par jaunajiem dokumentiem būtu jāizsaka sekojošās piezīmes un komentāri.

3.2. EESK jau sākotnēji ir paudusi atbalstu Banku savienībai un pasākumiem, kas veikti attiecībā uz tās pirmo un otro pīlāru⁽¹²⁾. Komiteja uzskatīja, ka šis jautājums ir jārisina nekavējoties⁽¹³⁾.

3.3. Komiteja vienmēr ir atbalstījusi arī Banku savienības izveides pabeigšanu⁽¹⁴⁾ un strauju trešā noguldījumu aizsardzības pīlāra pievienošanu. Šajā ziņā EESK jau iepriekš aicināja stiprināt un uzlabot Kopienas noguldījumu aizsardzības sistēmu⁽¹⁵⁾.

3.4. Komiteja atzinīgi vērtē priekšlikumus par ENAS un piekrīt mērķiem, kas noteikti, lai stiprinātu Banku savienību ar regulu, uzlabotu un saskaņotu noguldītāju aizsardzību, stiprinātu finanšu stabilitāti un vēl vairāk ierobežotu saikni starp bankām un to valstu valdībām.

3.5. Piemērojot riska dalīšanas principu, šāda sistēma varētu labvēlīgi ietekmēt atsevišķu dalībvalstu un banku situāciju, jo nepieciešamības gadījumā tā labāk nekā esošās valstu sistēmas varētu palīdzēt absorbēt ievērojamus satricinājumus vietējā līmenī. Tas var novērst vēlmi spekulēt pret atsevišķām valstīm vai bankām, kā arī mazināt vispārējo risku Banku savienībā kopumā.

3.6. Ir īpaši svarīgi nodrošināt augstu aizsardzības līmeni un maksimālu aizsardzību noguldītāju noguldījumiem. Kopš krīzes ir veikti ievērojami uzlabojumi, un jauno priekšlikumu mērķis var palīdzēt vēl vairāk palielināt uzticēšanos, jo tie var veicināt spēcīgāku finansiālo integrāciju starp valstīm un vienlīdzīgas konkurences apstākļus starp bankām.

⁽⁹⁾ Tie cita starpā ir šādi:

- valstu izvēles iespēju un rīcības brīvības ierobežošana prudenciālo noteikumu piemērošanā, lai vienotais uzraudzības mehānisms varētu darboties maksimāli efektīvi,
- valstu noguldījumu garantiju sistēmu saskaņošana,
- tiesību aktu pieņemšana, lai īstenotu atlikušos elementus, kuri saistīti ar bankām, starptautiskā līmenī noteikta tiesiskā regulējuma pieņemšana, jo īpaši nolūkā ierobežot banku sviras efektu, garantēt banku finansējuma stabilitāti un uzlabot riska svērto aktīvu salīdzināmību, kā arī nolūkā līdz 2019. gadam nodrošināt iespēju piemērot Finanšu stabilitātes padomes ieteikumus par zaudējumu kopējo absorbcijas spēju bankās, lai grūtībās nonākušajām bankām būtu pieejami pietiekami resursi bez nepieciešamības vērsties pie nodokļu maksātājiem,
- esošo noteikumu ievērošana, lai pēc iespējas mazāk izmantotu valsts līdzekļus banku nozares noturības un maksātspējas atbalstīšanai,
- lielāka tiesību aktu konverģence maksātspējas tiesību aktos, kā norādīts rīcības plānā par kapitāla tirgu savienību;
- iniciatīvas saistībā ar prudenciālo pieeju attiecībā uz banku pakļautību valsts riskam, jo īpaši banku pakļautības ierobežošana konkrētai valstij, lai risks būtu pietiekami diversificēts.

⁽¹⁰⁾ Skatīt Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai “Ceļā uz banku savienības izveides pabeigšanu” COM(2015) 587 final, 2015. gada 24. novembris.

⁽¹¹⁾ Skatīt 2.7. punktu.

⁽¹²⁾ Skatīt vienoto uzraudzības mehānismu un vienoto noregulējuma mehānismu.

⁽¹³⁾ Cita starpā skatīt EESK atzinumu par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) Nr. 1093/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza attiecībā uz tās mijiedarbību ar Padomes Regulu (ES) Nr. .../..., ar ko Eiropas Centrālajai bankai piešķir īpašus uzdevumus saistībā ar kredītiestāžu uzraudzības politiku” (COM(2012) 512 final – 2012/0244 (COD)) un “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Ceļvedis virzībā uz banku savienību”” (OV C 11, 15.1.2013., 34. lpp.), 1.12. punkts.

⁽¹⁴⁾ Skatīt arī citus EESK atzinumus, tostarp “EMS pabeigšana – priekšlikumi nākamajam Eiropas Savienības likumdošanas periodam” (OV C 451, 16.12.2014., 10. lpp.) un “Ekonomiskās un monetārās savienības (EMS) izveides pabeigšana: politiskais pīlārs” (OV C 332, 8.10.2015., 8. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Skatīt 13. un 14. atsaucē minētos atzinumus.

3.7. Stabili noguldījumi ir noderīgs un sevišķi svarīgs finansējuma avots ekonomikai, jo īpaši māsaimniecībām, mazajiem un jaunajiem uzņēmumiem (piemēram, MVU, MVR⁽¹⁶⁾, jaunuzņēmumiem), un tie būtiski veicina tik nepieciešamo ekonomikas izaugsmi. MVU (plašā nozīmē) sniedz būtisku ieguldījumu Eiropas ekonomikā un pašlaik tie aptver vairāk nekā divas trešdaļas privātās nodarbinātības un 85 % nodarbinātības neto pieauguma. EESK ir pārliecināta, ka no ekonomikas izaugsmes un jaunu darbvietu veidošanas viedokļa kredītu piešķiršanas garantijas maziem un vidējiem uzņēmumiem ir ārkārtīgi svarīgas. Tāpēc tās ir jānosaka par prioritāti gan Eiropas, gan valstu līmenī.

3.8. Runājot par risku tālāku samazināšanu, ir piemērota tāda pati pieeja, kas izmantota ENAS gadījumā, tāpēc komiteja atzinīgi vērtē Komisijas dokumentu. Tas tā noteikti ir tāpēc, ka abiem dokumentiem ir kopīgi vairāki pamatmērķi, piemēram, Banku savienības stiprināšana un saiknes vājināšana starp bankām un valstu valdībām, un tāpēc, ka mērķu sasniegšanas nolūkā pasākumi nepārprotami ir jāapvieno.

3.9. No risku mazināšanas viedokļa nedrīkst aizmirst par pašreizējo situāciju. Arī turpmāk prioritāri ir jācenšas mazināt riskus banku nozarē un Banku savienības ietvaros jānodrošina labāka saskaņošana tajās jomās, kurās pasākumi jau ir veikti.

3.10. Vispirmām kārtām ar Banku savienību saistītajam pašreizējam regulējumam ir jābūt pilnībā transponētam un ieviestam visās dalībvalstīs. Laikā, kad tika publicēts priekšlikums par ENAS, daudzas dalībvalstis vēl nebija transponējušas Banku atveseļošanas un neregulējuma direktīvu un Direktīvu par noguldījumu garantiju sistēmām vai to bija izdarījušas tikai daļēji, taču kopš tā laika stāvoklis ir uzlabojies. Komisija ir paredzējusi vērsties pret valstīm, kurās šī transponēšana ir aizkavējusies⁽¹⁷⁾.

3.11. Regulas par noguldījumu garantiju un ar to saistīto *ex ante* finansēšanas shēmu īstenošanā ir radušies vairāki sarežģījumi. Lai ierobežotu bezrūpīgas rīcības risku, tiek uzskatīts, ka ir nepieciešams arī stingrāk saskaņot un jau iepriekš izveidot labi kapitalizētas, stabilas un efektīvas valstu noguldījumu garantiju sistēmas. Uzmanība ir jāpievērš arī šā riska samazināšanai katrā no ENAS ieviešanas posmiem. No šāda viedokļa nedrīkst atstāt nepamanītus riskus, ko var radīt pārāk strauja un stingra risku mutualizācija. Šeit nav lieks nosacījums, saskaņā ar kuru dalībvalsts ENAS var izmantot tikai tad, ja ir izpildīti visi priekšnosacījumi un ja ir ieviesti eksistējošie tiesību akti.

3.12. Turklāt valstu vidū joprojām pastāv ievērojamas atšķirības un vairākās jomās ir daudz sarežģījumu, kā to cita starpā apliecina arī vairāki neseni starptautiskie ziņojumi⁽¹⁸⁾⁽¹⁹⁾. Šīs problēmas ir jārisina. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš ieņēmumus nenesošo kredītu lielajam apmēram banku nozarē un tā nevienlīdzīgajam sadalījumam starp bankām un eurozonas dalībvalstīm⁽²⁰⁾. Tādu efektīvu risinājumu šajā jautājumā, kurā būtu ņemti vērā visi svarīgie elementi, var uzskatīt par nosacījumu, kas ļautu virzīties uz riska dalīšanu noguldījumu aizsardzības jomā. Šajā nolūkā ir jāievieš viendabīgs, ES vadīts uzraudzības mehānisms.

⁽¹⁶⁾ Mazie un vidējie ražotāji.

⁽¹⁷⁾ Saistībā ar Direktīvu par noguldījumu garantiju sistēmām skatīt Eiropas Komisijas 2015. gada 10. decembra paziņojumu presei "Financial Services: Commission requests 10 Member States to implement EU rules on Deposit Guarantee Schemes" ("Finanšu pakalpojumi: Komisija aicina 10 dalībvalstis ieviest ES noteikumus par noguldījumu garantiju sistēmām") (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6253_en.htm).

Saistībā ar Banku atveseļošanas un neregulējuma direktīvu skatīt 2015. gada 22. oktobra paziņojumu presei "Commission refers six Member States to the Court of Justice of the EU for failing to transpose EU rules on Bank Recovery and Resolution" ("Komisija iesniedz prasību ES Tiesā pret sešām dalībvalstīm par Banku atveseļošanas un neregulējuma direktīvas noteikumu netransponēšanu") (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5827_en.htm).

⁽¹⁸⁾ Cita starpā skatīt Eiropas Banku iestādes (EBI) 2015. gada kopsavilkuma ziņojumu par pārredzamības izmēģinājumu ES mērogā (EBA – 2015 EU-wide transparency exercise – aggregate report), <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1280458/2015+EU-wide+Transparency+Exercise+Report+FINAL.pdf> (2015. gada novembris) un ECB Tautsaimniecības Biļetenu Nr. 2015/5, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ebcbu/eb201505.en.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Skatīt EBI ziņojuma (kopsavilkumu) 6. un 7. lpp.: "Arī aktīvu kvalitāte un atdeves likmes ir uzlabojušās, lai arī sākotnējais līmenis bija zems, un tās joprojām ir satraucošas. Nerezultatīvie riska darījumi, kas pirmoreiz publicēti atbilstoši EBI saskaņotajai definīcijai, veido gandrīz 6 % no kopējiem aizdevumiem un avansa maksājumiem visā ES vai 10 %, ja tiek ņemtas vērā tikai nefinanšu sabiedrības, lai arī starp valstīm un bankām pastāv ievērojamas atšķirības. Rentabilitāte 2015. gadā ir uzlabojusies, taču joprojām ir zema, ņemot vērā iepriekšējos rezultātus un banku pašu kapitāla aplēstās izmaksas. Kopš 2015. gada jūnija regulējošām prasībām atbilstīgā ES banku pašu kapitāla vispārējais ienesīgums ir 9,1 %.

Visbeidzot, attiecībā uz riska darījumiem pašlaik pieejamie dati liecina, ka saistībā ar investīcijām valsts parādos joprojām ir aktuālas valsts priekšrocības, lai arī tās pakāpeniski vājinās, ņemot vērā, ka 2015. gada jūnijā bankas norādīja uz pieaugumu savos ārvalstu valsts parādu portfēļos."

⁽²⁰⁾ ECB, Finanšu stabilitātes pārskats, 2015. gada novembris. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/financialstabilityreview201511.en.pdf?24cc5509b94b997f161b841fa57d5eca>, sākot no 74. lpp.

3.13. Iepriekšējā un padziļinātā ietekmes novērtējuma rezultāti saistībā ar ENAS nav pieejami, kas ir pretrunā pārredzamības prasībām. Noteikti būtu jāveic padziļināts un visaptverošs ietekmes novērtējums, kuru varētu balstīt uz līdzīgiem iepriekš saistībā ar direktīvām par noguldījumu garantiju sistēmu⁽²¹⁾ īstenotiem pētījumiem, ņemot vērā, cik šis jautājums ir svarīgs no Banku savienības, EMS izveides pabeigšanas un uzkrājēju un noguldītāju uzticēšanās viedokļa. Turklāt šā pētījuma rezultāti būs jāpublicē arī ar mērķi vēl vairāk stiprināt šā priekšlikuma leģitimitāti.

3.14. Attiecībā uz turpmākajiem paziņotajiem papildu pasākumiem, kuru mērķis ir riska mazināšana, būtu jāpiemēro līdzīga pieeja tai, kas izmantota saistībā ar ENAS, jo abi šo pasākumu veidi ir paredzēti Banku savienības stiprināšanai un tie ir jākonkretizē un jāīsteno, tiklīdz būs izpildīti nepieciešamie priekšnosacījumi.

3.15. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ir skaidrs, ka būs jācenšas vienādi īstenot abus minētos pasākumu veidus. Tie ir komplementāri un nepieciešami tāda līdzsvarota stāvokļa sasniegšanai, kas vienlaikus būtu arī pārlicinošs. Tāpēc ir īpaši svarīgi rūpēties, lai ENAS un riska mazināšanas pasākumi⁽²²⁾ tiktu izskatīti un īstenoti nekavējoties, vienlaicīgi un efektīvi. Šāda pieeja ne tikai maksimāli veicinātu Banku savienības īstenošanu un Ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanu (skatīt turpmāk), bet arī sniegtu labāko garantiju reālam progresam.

3.16. Komitejas skatījumā šis jautājums arī ir ļoti nozīmīgs, lai pabeigtu Ekonomiskās un monetārās savienības izveidi, kura cita starpā pamatojas uz monetārā un finanšu pilāra, pilnībā ietverot arī Banku savienību. Komiteja jau iepriekš ir norādījusi, ka EMS joprojām ir trausla un tai ir jārisina daudzas problēmas⁽²³⁾, tāpēc ir jāturpina tās stiprināšana un visu tās pilāru attīstīšana.

3.17. Jau iepriekš tika minēts, ka, ņemot vērā saiknes, kas joprojām pastāv starp valstīm un bankām, dalībvalstis ir vāji motivētas radīt nepieciešamos politiskos un ekonomiskos apstākļus, kā rezultātā piemērotāko un efektīvāko lēmumu pieņemšana tiek atlikta⁽²⁴⁾.

3.18. Tāpēc ir svarīgi, lai būtu iespējams panākt progresu, un no šāda viedokļa galvenais jautājums ir uzticēšanās un tās veicināšana dalībvalstu vidū. Lai nodrošinātu uzticēšanos dalībvalstu vidū, ir arī nepieciešami vienlīdzīgas konkurences apstākļi un koordinēta nostāja, kas vērsta uz konvergenci.

3.19. Konverģence krīzes laikā vājinājās, un tagad īstermiņā ir jāatjauno tās progress dalībvalstīs un starp dalībvalstīm. Vienlaikus ir jāatbalsta ekonomikas atveseļošanās, jāveicina makroekonomikas līdzsvara trūkuma novēršana un jāuzlabo pielāgošanās spēja.

4. Īpašas piezīmes un komentāri

4.1. Runājot par ENAS priekšlikumu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja atbalsta principu, saskaņā ar kuru jaunajai sistēmai nevajadzētu ietekmēt banku nozares izmaksas. Pēc padziļināta ietekmes novērtējuma veikšanas banku nozares ieguldījums tika noteikts 0,8 %⁽²⁵⁾ (26) apmērā no apdrošinātajiem noguldījumiem. Tāpēc ir svarīgi, lai iemaksu summa valstu un Eiropas sistēmā nepalielinātos un tiktu ievērota izmaksu neitralitāte.

4.2. Turklāt šajā saistībā ir svarīgi optimālā veidā saskaņot valstu ieguldījumu, lai nodrošinātu vienlīdzīgus apstākļus valstu noguldījumu garantiju sistēmām un novērstu atšķirības starp tām.

4.3. Šādai vienlīdzīgu apstākļu pieejai būtu noteikti jāvalda gan attiecībās starp Banku savienības dalībvalstīm, gan arī attiecībās ar pārējām dalībvalstīm. Tas nozīmē, ka cita starpā ir jāturpina Direktīvas par noguldījumu garantiju sistēmu pašreizējo noteikumu saskaņošana ar mērķi veicināt visu dalībvalstu sistēmu konvergenci.

⁽²¹⁾ Saskaņā ar Komisijas pārstāvju norādīto pašreizējie priekšlikumi ir balstīti uz ietekmes novērtējumu, kas tika īstenots saistībā ar Direktīvas par noguldījumu garantiju sistēmu grozīšanu. Skatīt: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52010SC0834>. Jo īpaši skatīt dokumenta 7.8. un 7.11. punktu.

⁽²²⁾ No risku samazināšanas pasākumu viedokļa prioritāri ir jāīsteno visprecīzāk piemērotie pasākumi atbilstoši šeit aprakstītajai perspektīvai.

⁽²³⁾ Skatīt 14. atsaucē minētos atzinumus.

⁽²⁴⁾ Skatīt 14. atsaucē pirmo minētā atzinuma 4.1.2. punktu.

⁽²⁵⁾ Direktīvas par noguldījumu garantiju sistēmu ietvaros.

⁽²⁶⁾ Vai 0,5 %, ja ir ievēroti noteikti nosacījumi.

4.4. Institucionālās aizsardzības sistēmas var sniegt finansiālu palīdzību tad, ja to dalībnieki nonāk sarežģītā situācijā, un tādējādi palīdz novērst banku maksātnespēju. Šo sistēmu preventīvā darbība būtu pilnībā jāatzīst jaunajā regulā par ENAS, pretējā gadījumā visa koncepcija varētu būt apdraudēta.

Briselē, 2016. gada 17. martā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*
